

Michał Boksa
Poznań

**MATERIAŁY STANISŁAWA FLORIANA BOROWSKIEGO
(1921–1977)
(P.III–152)**

Stanisław Florian Borowski urodził się 8 maja 1921 r. w Łasinie (pow. grudziądzki), jako syn Floriana i Agnieszki z Walendowskich. W latach 1928–1935 uczęszczał do szkoły powszechnej w Łasinie, zaś w latach 1935–1939 do Gimnazjum Klasycznego w Bydgoszczy.

W czasie okupacji hitlerowskiej pracował początkowo jako robotnik rolny. Od listopada 1941 r. do marca 1945 r. był więziony w filiach obozu koncentracyjnego w Stutthofie: Potulicach, Elblągu i w Dziemianach.

Od marca 1945 r. do września 1947 r. pomagał prowadzić rodzinne gospodarstwo rolne. W 1947 r. zdał egzamin maturalny w Liceum św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W latach 1947–1951 równolegle studiował na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego (UP) prawo i ekonomię polityczną. W 1951 roku uzyskał stopień magistra praw i nauk ekonomiczno-politycznych na podstawie pracy magisterskiej pt. *Produkcja cukru w Polsce w latach powojennych*, napisanej pod kierunkiem prof. Marcina Nadobnika. Podczas studiów na UP uczestniczył w Seminarium Historii Gospodarczej prowadzonym przez prof. Jana Rutkowskiego, a następnie prof. Stanisława Hoszowskiego i prof. Władysława Rusińskiego. W latach 50. odbył studia matematyczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (UAM) w Poznaniu.

W latach 1948–1951 pracował w Miejskim Biurze Statystycznym w Poznaniu (kierowanym przez prof. Stanisława Waszaka), gdzie wykonywał prace dotyczące badań nad odbudową i stanem zabudowy Poznania oraz prace przygotowawcze do Narodowego Spisu Powszechnego.

W Katedrze Statystyki Wyższej Szkoły Ekonomicznej (WSE) w Poznaniu Od 1950 r. był kolejno asystentem (od 1950 r.), starszym asystentem (od 1951 r.) i adiunktem (od 1955 r.). Pod opieką jej kierownika, prof. Stanisława Waszaka, prowadził prace badawcze nad demografią miasta Poznania w XVI i XVII w. na podstawie ksiąg metrykalnych.

W 1960 r. uzyskał stopień doktora na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UAM w Poznaniu na podstawie rozprawy pt. *Kształtowanie się rolniczego rynku pracy w Wielkopolsce w okresie wielkich reform agrarnych 1807–1860* (Poznań 1963), napisanej pod kierunkiem prof. Władysława Rusińskiego.

W marcu 1963 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego z zakresu statystyki ekonomicznej w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Krakowie na podstawie rozprawy pt. *Rozwarstwienie wsi wielkopolskiej w latach 1807–1914. Studium statystyczne nad społecznymi i ekonomicznymi następstwami włączenia wsi w orbitę rynku* (Poznań 1962),

napisanej pod kierunkiem prof. Jerzego Fiericha. 12 maja 1970 r. decyzją Rady Państwa uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego nauk ekonomicznych.

Był kierownikiem Zakładu Statystyki Ekonomicznej i Demografii w Instytucie Statystyki i Ekonometrii (od 1964 r.), wicedyrektorem Instytutu Statystyki i Ekonometrii (od 1969 r.) oraz współtwórcą Pracowni Przetwarzania Informacji przy tymże Instytucie (1969). W latach 1967–1969 był prodziekanem ds. studiów zaocznych, a w latach 1969–1972 dziekanem Wydziału Ogólnoekonomicznego WSE w Poznaniu. Następnie pełnił funkcje prorektora do spraw nauki (1972–1975), prodziekana Międzywydziałowego Studium dla Pracujących oraz dziekana Wydziału Ekonomiki Produkcji Akademii Ekonomicznej (AE) w Poznaniu (w 1974 r. WSE została przemianowana na Akademię Ekonomiczną). Ponadto był członkiem komisji senackich i wydziałowych, przewodniczącym Senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, członkiem Komisji Bibliotecznej, Wydawniczej i Kwalifikacyjnej dla Adiunktów i Starszych Asystentów przy Wydziale Ogólnoekonomicznym WSE.

Na WSE w Poznaniu wykładał matematykę, statystykę ogólną i ekonomiczną oraz demografię i prognozy demograficzne. W latach 1959–1965 wykładał statystykę dla Sekcji Antropologii przy Wydziale Biologii i Nauki o Ziemi, a następnie do 1977 r. dla Sekcji Socjologii Wydziału Filozoficzno-Historycznego UAM w Poznaniu.

Stanisław Borowski był sekretarzem redakcji „Zeszytów Naukowych Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu” (1953–1957), sekretarzem (od 1956 r.) i współredaktorem (od 1957 r.) „Ruchu Prawniczego, Ekonomicznego i Socjologicznego”, redaktorem Działu Studia i Materiały Regionalne „Poznańskich Roczników Ekonomicznych” (od 1962 r.). Od 1972 r. pełnił funkcję redaktora naczelnego „Studiów Demograficznych” oraz „Przeszłości Demograficznej Polski”. Ponadto był korespondentem francuskich czasopism „L’USRR et les Pays de l’Est”(od 1961 r.) i „Annales de Démographie Historique” (od 1967 r.).

Był członkiem Sekcji Demografii Historycznej Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk (PAN), a w latach 1972–1977 przewodniczącym tegoż Komitetu. Z jego inicjatywy została tamże utworzona Podsekcja Demometryczna, zajmująca się zastosowaniami matematyki i modelami matematycznymi w demografii. Uczestniczył w pracach Rządowej Komisji Ludnościowej przy Radzie Ministrów oraz Komitetu Polska 2000 PAN. Wchodził w skład Rady Naukowej Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), a dla Technikum Statystycznego GUS opracowywał skrypty i recenzje.

Stanisław Borowski był członkiem oddziału poznańskiego i sekretarzem Problemowej Sekcji Statystyki Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddział w Poznaniu, członkiem Komisji Nauk Społecznych (od 1958 roku), Komisji Nauk Ekonomicznych (od 1965 r.) oraz Wydziału II Historii i Nauk Społecznych (od 1969 r.) Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Należał też do International Union for the Scientific Study of Population (od 1965 r.), Związku Byłych Więźniów Politycznych, Związku Bojowników o Wolność i Demokrację oraz Społecznego Komitetu Przeciwalkoholowego.

Był organizatorem kilku krajowych i międzynarodowych konferencji demograficznych. Brał udział i wygłosił referaty na międzynarodowych konferencjach m.in. w: Jadwisinie pod Warszawą (1972), Liège (1973), Berlinie (1974), Bukareszcie (1974), Moskwie (1974), Błażejewku pod Poznaniem (1974), Karpaczu (1974) i na Światowym

Kongresie Ludnościowym pod auspicjami ONZ w Belgradzie (1965). Na II Kongresie Nauki Polskiej (1973) był przewodniczącym Podsekcji Demometrycznej. W trakcie wyjazdu naukowego w 1967 r. wygłosił referaty na uczelniach holenderskich i brytyjskich, a w 1971 r. wykłady na uniwersytetach francuskich.

Dorobek naukowy Stanisława Borowskiego obejmuje ponad 250 publikacji. Był autorem kilkunastu monografii (m. in. *Rozwarstwienie wsi wielkopolskiej w latach 1807–1914*, 1962; *Analiza kohortowa i jej zastosowanie*, 1976; *Szkice z teorii reprodukcji ludności. Prace wybrane*, 1983, *Regiony reprodukcji ludności w Polsce Ludowej*, 1989), ponad 50 rozpraw i studiów oraz wielu recenzji i opracowań zbiorowych, których był redaktorem.

W jego działalności naukowej można wyodrębnić trzy nurty: 1) badania metodyczne z zakresu statystyki ludnościowej i ekonomicznej (metody statystyczne w badaniach procesów ludnościowych); 2) studia nad trendami czasoprzestrzennymi rozwoju demograficznego i ekonomicznego (badania nad mechanizacją pracy w rolnictwie wielkopolskim, rozwarstwieniem wsi wielkopolskiej w okresie wielkich reform agrarnych, mierzeniem zasobów siły roboczej w rolnictwie i podziałem ich między rolnictwo i nierolnicze działy gospodarki narodowej, przeobrażeniami demograficznymi regionu wielkopolskiego oraz całej Polski); 3) studia nad czynnikami reprodukcji ludności (badania nad identyfikacją czynników determinujących proces reprodukcji ludności Polski, prowadzone równolegle w ramach badań problemu centralnie sterowanego pt. *Optymalizacja struktur i procesów demograficznych w PRL* oraz analizy procesów ludnościowych w ujęciu retrospektywnym na podstawie badań archiwalnych, tj. metryk kościelnych).

Stanisław Borowski był specjalistą w zakresie statystyki ekonomicznej oraz zastosowań matematyki i modeli matematycznych w demografii, inicjatorem i koordynatorem badań nad uwarunkowaniem procesów prokreacyjnych polskich rodzin oraz twórcą poznańskiej szkoły demetrii, autorem oryginalnych zastosowań analizy czynnikowej, taksonomii i analizy kohortowej. Stworzył podwaliny pod gałąź wiedzy statystycznej (źródłoznawstwo w dziedzinie badań historycznych i współczesnych) oraz unikatowy Bank Informacji o Rodzinie. Dokonał licznych syntez naukowych dotyczących zjawisk i procesów demografii współczesnej i historycznej, korzystając przy tym ze źródeł archiwalnych. Uczestniczył w pracach badawczych problemu węzłowego 11.5, którego celem było ustalenie programu i środków działania dla optymalizacji struktur i procesu reprodukcji ludności Polski.

Stanisław Borowski wypromował 14 doktorów i ponad 300 magistrów. Jego uczniami byli m. in.: prof. Maria Chromińska, prof. Walentyna Ignatczyk, prof. Mieczysław Kędelski, prof. Jan Paradysz, prof. Iwona Roeske-Słomka, prof. Alicja Szuman i prof. Stanisław Wierchosławski.

Został odznaczony: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1966), brązowym i srebrnym Medalem za Zasługi dla Obronności Kraju, Odznakami Honorowymi za zasługi dla rozwoju miasta Poznania i regionu, województwa poznańskiego (1964) i województwa zielonogórskiego. Otrzymał nagrody Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki: indywidualną nagrodę II stopnia w dziedzinie badań naukowych (1964), indywidualną nagrodę III stopnia w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej (1970), zespołową nagrodę I stopnia w dziedzinie badań naukowych (1974), indywidualną za

osiągnięcia w dziedzinie kształcenia młodej kadry (1978). Pośmiertnie, w grudniu 1977 roku przyznano mu nagrodę naukową Wydziału Nauk Społecznych PAN za rok 1977 za cykl prac dot. czynników kształtujących regionalizację reprodukcji ludności w Polsce.

Od 1954 roku był żonaty ze Zdzisławą Pankowską, z którą wychowywał trójkę adoptowanych synów: Andrzeja, Grzegorza i Henryka. Zmarł 10 lipca 1977 r. Został pochowany na cmentarzu komunalnym na Miłostowie w Poznaniu 13 lipca 1977 r. (pole 34, kwatera 3, grób rodzinny).

Materiały Stanisława Borowskiego zostały przekazane Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu w darze przez Rafała Wierchosławskiego w latach 2011–2012 (ks. nabytków B nr 337, 339, 341, 356). Pochodzą one z lat 1947–2018. Prace nad spuścizną prowadził autor inwentarza w latach 2012–2013.

Spuścizna została podzielona na 8 zasadniczych grup: I. Materiały twórczości naukowej; II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej i redakcyjnej; III. Materiały biograficzne; IV. Korespondencja; V. Materiały o twórcy spuścizny; VI Materiały rodzinne; VII. Materiały osób obcych; VIII. Załączniki. W ramach poszczególnych grup i podgrup obowiązuje układ chronologiczno-rzeczowy.

Grupa I liczy 27 jednostek. Zawiera materiały twórczości naukowej z lat 1964–1983. Składa się z 4 podgrup: A. Opracowania, artykuły i referaty; B. Wykłady i referaty; C. Projekty badawcze i ankiety; D. Materiały warsztatowe.

W pierwszej podgrupie znajdują się teksty i fragmenty opracowań (j. 1–9) oraz artykułów o tematyce demograficznej i statystycznej (j. 10–11).

W podgrupie B znajdują się teksty wykładów z zakresu demografii (j. 12) i teorii indeksów (j. 13) oraz referatów na konferencje demograficzne krajowe i zagraniczne (j. 14–20).

W podgrupie C znajdują się opracowania projektów badawczych (j. 21–23) oraz ankiet demograficznych (j. 24).

W podgrupie materiałów warsztatowych znajdują się: tabele statystyczne opracowane przez studentów dot. prognozy płodności małżeńskiej w Wielkopolsce w latach 1970–1990 (j. 25), wypisy źródłowe z *Kämmereikassenbelege* i *Akta Konarzewo* (j. 26), wypisy z literatury, notatki i bibliografie dot. statystyki i demografii (j. 27).

Grupa II liczy 9 jednostek i obejmuje materiały działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej i redakcyjnej z lat 1958–1977 w: Wyższej Szkole Ekonomicznej/Akademii Ekonomicznej w Poznaniu (j. 28–29), Polskiej Akademii Nauk (j. 30), Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk (j. 31), Głównym Urzędzie Statystycznym (j. 32), Union Internationale pour l'Etude Scientifique de la Population (j. 33). Ponadto w grupie tej znajdują się materiały z sympozjów i konferencji (j. 34), opinie i oceny prac magisterskich i dyplomowych (j. 35) oraz materiały działalności redakcyjno-wydawniczej w „Poznańskich Rocznikach Ekonomicznych” (j. 36).

Grupa III liczy 6 jednostek. Obejmuje materiały biograficzne z lat 1947–1997. Znalazły się tu m. in.: życiorysy, wyciąg z aktu urodzenia, wnioski o przyznanie nagród (j. 37), bibliografie prac naukowych (j. 38), materiały dotyczące mianowania na profesora nadzwyczajnego (j. 39), dokumentacja fotograficzna pracy zawodowej, wyjazdów służbowych

i kontaktów naukowych (j. 40), fotografie portretowe (j. 41), materiały dotyczące zgonu, uroczystości żałobnych i pogrzebowych (j. 42).

Grupa IV liczy 2 jednostki. Jest to korespondencja wychodząca (j. 43) i wpływająca (j. 44) z lat 1965–1977 zaopatrzona w aneksy.

Grupa V obejmuje 3 jednostki. Zawiera materiały o twórcy spuścizny z lat 1977–2018. Są to teksty o nim (j. 45), jego twórczości naukowej (j. 46) oraz opinie i oceny jego dorobku naukowego (j. 47).

Grupa VI to jedna jednostka z materiałami dotyczącymi matki i żony z lat 1977–1991 (j. 48).

Grupa VII liczy 6 jednostek i obejmuje materiały osób obcych z lat ok. 1960–1977. Zgromadzono w niej teksty prac (j. 49–53) i korespondencję innych osób (j. 54).

Grupa VIII (załączników) liczy jedną jednostkę z pracami drukowanymi i nadbitkami prac twórcy spuścizny z lat 1957–1977 (j. 55).

W Polskiej Akademii Nauk Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu materiałom Stanisława Borowskiego nadano sygnaturę P.III–152. Rozmiar zespołu po uporządkowaniu wynosi ok. 0,60 m. b. Inwentarz liczy 55 jednostek archiwalnych, uzupełnionych 3 aneksami.

Źródła i bibliografia

1. Materiały Stanisława Borowskiego, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie Oddział w Poznaniu, P.III–152, j. 40–42, 45.
2. *Bibliografia dorobku naukowego prof. dr hab. Stanisława Borowskiego*, opracowała Iwona Roeske-Słomka, [w:] Borowski Stanisław, *Aspekty metodologiczne badań statystyczno-demograficznych*, Poznań [PTPN] 2009, s. 29–39.
3. Domański Czesław, *Borowski Stanisław 1921–1977*, [w:] *Słownik biograficzny statystyków polskich*, kolegium redakcyjne: Bogusława Małgorzata Bulska, Stanisław Kwiatkowski (red. główny), Jan Berger. Warszawa 1998, s. 33–35.
4. Kazimierz Kruska, *Borowski Stanisław (1921–1977)*, [w:] *Statystycy polscy. Biogramy*, Warszawa 2018, s. 40–44.
5. *Pracownicy naukowo-dydaktyczni i ich publikacje. Akademia Ekonomiczna w Poznaniu*, Poznań 1975, s. 63–64.
6. Roeske-Słomka Iwona, *Życie i twórczość naukowa prof. Stanisława Borowskiego*, [w:] Borowski Stanisław, *Aspekty metodologiczne badań statystyczno-demograficznych*, Poznań 2009, s. 9–27.
7. Rusiński Władysław, *Profesor Stanisław Borowski jako historyk gospodarczy*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 27–31.
8. Topolski Jerzy, *Stanisław Borowski jako badacz dziejów Wielkopolski*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 33–47.
9. Wierchosławski Stanisław, *Stanisław Florian Borowski (1921–1977)*, „Rocznik Akademii Ekonomicznej w Poznaniu”, 1973/74–1979/80, s. 302–307.
10. Tegoż, *Profesor Stanisław Borowski 1921–1977*, „Poznańskie Roczniki Ekonomiczne”, 30: 1979–1980, s. 284–287.
11. Tegoż, *Działalność organizacyjno-naukowa i dydaktyczna Profesora Stanisława Borowskiego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4 s. 3–10.

12. Tegoż, *Profesor Stanisław Borowski jako statystyk i demograf*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 11–25.
13. Tegoż, *Stanisław Borowski 1921–1977*, [w:] *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa–Poznań 1981, s. 74–75.
14. Tegoż, *Stanisław Borowski 1921–1977*, [w:] *Byli wśród nas. Wspomnienia i biogramy*, pod red. Zenobii Knakiewicz, Poznań 2001, s. 64–69.

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

	pozycja inwentarza
I. Materiały twórczości naukowej	1–27
A. Opracowania, artykuły i referaty	1–11
B. Wykłady i referaty	12–20
C. Projekty badawcze i ankiety	21–24
D. Materiały warsztatowe	25–27
II. Materiały działalności organizacyjno-naukowej, dydaktycznej i redakcyjnej	28–36
III. Materiały biograficzne	37–42
IV. Korespondencja	43–44
V. Materiały o twórcy spuścizny	45–47
VI. Materiały rodzinne	48
VII. Materiały osób obcych	49–54
VIII. Załączniki	55
Aneksy	1–3

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

A. Opracowania, artykuły i referaty

1. Tablice wojewódzkie. Prognozy rozwoju ludności województw w latach 1970–1975 wg płci i wieku
Tabele statystyczne
Po 1964, rkp., masz., l., k. 144
2. *Modernizacja demograficzna w Polsce na tle porównawczym*
Tekst
Ok. 1978, rkp., masz., l., k. 69
Druk w: *Badania nad historią gospodarczo-społeczną w Polsce (problemy i metody)*, Warszawa 1978, s. 79–93.
3. *Szkice z teorii reprodukcji ludności. Prace wybrane* [Stanisława Borowskiego]. Zebrał i wstępem opatrzył Stanisław Wierchosławski
Makiety, projekty okładek, spisy treści, fragmenty tekstu, wykaz skrótów, bibliografia
Ok. 1981–1983, rkp., masz. z popr. rkp., j. ang., pol., l., k. 238
Druk: Wrocław 1983
4. *Aktywność zawodowa i płodność kobiet w Polsce (Charakter związku i zadania polityki demograficznej)*
Tekst, materiały warsztatowe
B. d., rkp., masz., masz. pow., l., k. 118

5. *Działalność Katedry Statystyki w okresie dwudziestolecia Polski Ludowej*
Ewolucja struktury społeczno-zawodowej ludności w Wielkopolsce w latach 1945–1970.
Reprodukcja ludności i siły roboczej w Wielkopolsce w okresie dwudziestolecia Polski Ludowej. Tendencje – czynniki – prognozy.
Stosunki demograficzne w Wielkopolsce.
 Teksty, plany opracowań, spisy treści
 B. d., rkp., masz., l., k. 11
6. *Liczba dzieci według faz cyklu życia rodziny*
Rodziny wielkomiejskie
 Fragmenty tekstów, tablice statystyczne, schemat, notatki
 B. d., rkp., masz., kkp., l., k. 21
7. *O potrzebie badań nad płodnością naturalną*
Teorie dobrobytu a problem płodności
 Teksty, notatki
 B. d., rkp., kkp., l., k. 21
8. *Sprawdzanie hipotez i wyznaczanie granic ufności dla współczynnika korelacji / Rozkład prawdopodobieństw / Elementy teorii prób / Testy parametryczne / Analiza wariacyjna*
 Fragmenty tekstu nieustalonego opracowania
 B. d., rkp., l., k. 140
9. *Statystyka, demografia*
 Fragmenty niezidentyfikowanych prac i tablice statystyczne
 B. d., rkp., masz., l., k. 38
10. *Charakter i klasyfikacja źródeł statystycznych*
Kryteria i oceny źródeł statystycznych.
Niewłaściwe i wtórne źródła statystyczne
 Artykuły
 1964–1967, rkp., kkp., druk, l. i sz., k. 47
 Druk: (poz. 1) „Studia Źródłoznawcze”, Tom IX: 1964, s. 1–13; (poz. 2) tamże, Tom X: 1965, s. 69–99; (poz. 3) tamże, Tom XII: 1967, s. 1–8
11. *Regionalne czynniki dzietności rodzin*
Rodzina jako przedmiot badań w Narodowym Spisie Powszechnym
Historia analizy kohortowej w Polsce
Wpływ wykształcenia na reprodukcję ludności w Wielkopolsce
Zastosowanie analizy czynnikowej i metod taksonomicznych do delimitacji regionów reprodukcji ludności w Polsce (3)
 Artykuły i streszczenia
 Ok. 1971–1977 i b.d., rkp., masz., fkp., l., k. 31
 Druk: (poz. 1) „Poznańskie Roczniki Ekonomiczne”, T. 24: 1971, s. 119–137
 (poz. 2) *Aktualne problemy demograficzne kraju*, Warszawa 1974, s. 203–210
 (poz. 4) „Poznańskie Roczniki Ekonomiczne”, T. 27: 1974, s. 43–79
 (poz. 5) „Studia Demograficzne”, 47: 1977, s. 3–64

B. Wykłady

12. *Rodzina w mikroregionie Czacz – wczoraj, dziś i jutro*
Wyznaczanie w sposób sformalizowany cząstkowych współczynników płodności kobiet
przyporządkowanych danemu współczynnikowi reprodukcji brutto
 Fragment wykładu wygłoszonego na zebraniu Towarzystwa Miłośników Ziemi
 Kościańskiej, tekst wykładu
 1976, rkp., masz., l., k. 17
13. *Teoria indeksów*
 Wykład, materiały warsztatowe (notatki, tabele, obliczenia matematyczne)
 B.d., rkp., druk, l., k. 104
14. *Czynniki kształtujące wielkość rodzin w Polsce i innych europejskich krajach*
socjalistycznych
Wielkość rodziny chłopskiej w Polsce Ludowej
 Referaty
 Ok. 1968 i b.d., masz., masz. z popr. rkp., l., k. 16
 Druk (poz. 2): „Studia Demograficzne”, 1968, z. 15, s. 79–92
15. *Social Factors Differentiating Marital Fertility in Poland in 1946–1966*
 Referat
 Ok. 1968, druk, j. ang., l., k. 10
 Druk: International Symposium on the Problems of the Human Reproduction, Varna –
 Bulgaria, 25–30 September 1968, Varna 1968.
16. *Le développement des recherches historico-démographiques aux pays socialistes*
d'Europe
 Tekst referatu
 Ok. 1973, masz. pow., j. franc., sz., k. 23
 Druk: (Materiały na:) General Conference International Union for the Scientific Study
 of Population, Liège 27.08.1973 – 01.09.1973, Poznań-Liege 1973
17. *Les modeles des familles*
 Referat
 Ok. 1973, masz., j. franc., l., k. 16
18. *Zdrowie jako motywacja regulacji urodzin*
 Referat na Konferencję Demograficzną w Kórniku – Błaziejewku (1517.09.1975)
 1975, kkp., l., k. 10
 Druk: „Studia Demograficzne”, 1976, z. 44, s. 103–106
19. *Socio-demographic research on family size and on family attitudes and motivations of*
young people (experience and suggestions)
 Referat
 1976, druk, j. ang., sz., k. 16
 Druk: *European Social Development Programme. Working Group on Social*
Demography. Eight Meeting, Zakopane 25–28 V 1976. Geneva UN; to samo (w
 skrócie) w: *European Social Development Programme. Working Group on Social*
Demography. Eight Meeting, Zakopane, 25–28 V 1976. Report. New York UN, s. 28–
 29, 69–73.

20. *Aktywizacja gospodarcza i rozwój demograficzny regionów*

Tekst referatu

B.d., rkp., l., k. 36

C. Projekty badawcze i ankiety

21. Problem węzłowy 11.5: *Optymalizacja struktur i procesów demograficznych w Polsce Ludowej*

Plan koordynacyjny problemu węzłowego – projekt na lata 1975–1980, fragment tekstu, protokół, makietę raportu końcowego (wersja robocza), wykaz zadań badawczych, korespondencja

1974–1977, masz., masz. pow., l., i sz., k. 88

22. Problem węzłowy 11.2.1: *Analiza czynnikowa w zastosowaniu do badań regionalnych różnicowania reprodukcji ludności w Polsce*

Fragmenty tekstu, wyjaśnienia, konspekt, założenia do opracowania

1976 i b.d., rkp., masz., l., k. 38

23. Problem węzłowy 11.2.2 *Optymalizacja procesów demograficznych w Polsce*

Problem węzłowy: *Optymalizacja procesów i struktur demograficznych w dobie rewolucji naukowo-technicznej*

Opinia w sprawie założeń problemu węzłowego, założenia do realizacji problemu węzłowego, spis koordynatorów problemu węzłowego

B.d., masz., l., k. 12

24. *Wyjaśnienie w sprawie udziału studentów WSE w Poznaniu w badaniach ankietowych nad czynnikami oraz perspektywami reprodukcji ludności w Polsce*

Wielkość rodziny

Ankiety, instrukcje do symbolizacji ankiet

Ok. 1969, ok. 1975 i b.d., rkp., masz., masz. pow. l., k. 23

D. Materiały warsztatowe

25. Prognoza płodności małżeńskiej w Wielkopolsce w latach 1970–1990

Tabele statystyczne

Przed 1970, rkp., l., k. 16

26. *Kämmereikassenbelege i Akta Konarzewo*

Wypisy źródłowe

1969–1973, rkp., l., 40 paczek z fiskami

27. Statystyka, demografia

Wypisy z literatury, notatki, bibliografie

Po 1974 i b.d., rkp., masz., l., k. 19

II. MATERIAŁY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACYJNO-NAUKOWEJ, DYDAKTYCZNEJ I REDAKCYJNEJ

28. Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Poznaniu / Akademia Ekonomiczna w Poznaniu
Informacja o pracy, sprawozdanie, wytyczne, założenia współpracy z innymi instytucjami, zaświadczenie, zaproszenia, korespondencja
1969–1977, rkp., masz., l., k. 29
29. Jw.
Arkusze ocen i frekwencji, prace zaliczeniowe studentów, zadania dla studentów, wykazy studentów, doktorów i zrealizowanych doktoratów, programy wykładów z przedmiotów: *Demografia i Prognozy demograficzne*
1968–1977 i b.d., rkp., masz., l., k. 45
30. Polska Akademia Nauk – Biuro Społecznej Działalności Naukowej, Komisja Metodologii Nauk PAN Oddział w Poznaniu
Tekst S. B. pt. *Komitet Nauk Demograficznych 1962–1977. Zapotrzebowanie na badania demograficzne*, korespondencja
1975–1977, rkp., masz., l., k. 15
31. Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
Karty członkowskie, wniosek o przyznanie nagrody, korespondencja
1958–1977, rkp., masz., druk, kkp., l., k. 10
32. Główny Urząd Statystyczny
Raport o stanie demograficznym Polski
Ok. 1975, rkp., kkp., l., k. 6
33. Union Internationale pour l'Etude Scientifique de la Population / International Union for the Scientific Study of Population
Materiały dotyczące wyboru członków, korespondencja
1969–1973, druk, j. franc., pol., l., k. 32
34. Sympozjum Demograficzne Głównego Urzędu Statystycznego (5–7.10.1967)
Konferencja Demograficzna w Poznaniu (4–6.09.1973)
Konferencja Demograficzna w Kórniku-Błażejewku (15–17.09.1975)
Program konferencji, teksty i streszczenia referatów, dokumentacja fotograficzna, korespondencja
1967–1975, masz. pow., kkp., l., k. 73, 7 fot.
35. Prace magisterskie i dyplomowe
Oceny, opinie, uwagi, koreferaty
1968–1975 i b.d., rkp., masz., l., k. 44, zob. aneks 1
36. „Poznańskie Roczniki Ekonomiczne” dział *Studia i materiały regionalne i Poznańskie prace społeczno-gospodarcze*
U. Hajdrowska-Mikołajczak, *Próba zastosowania regresji krokowej Efrogmsona do badań współzależności wybranych zjawisk demograficznych z wydajnością pracy*
Opinie i recenzje wydawnicze, umowa wydawnicza
1977 i b.d., masz., kkp., l., k. 5

III. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

37. Życiorysy, wyciąg z aktu urodzenia, wnioski o przyznanie nagród
1947–1978, rkp., masz., kkp., druk, l., k. 10
38. Bibliografie prac naukowych
Po 1978 i b.d., rkp., masz., l., k. 129
39. Materiały do uzasadnienia wniosku o powołanie S. B. na stanowisko profesora
nadzwyczajnego
Tekst
1968, 1975, rkp., druk, sz., k. 42
Druk: Poznań 1968
40. Praca zawodowa, wyjazdy służbowe i kontakty naukowe
Dokumentacja fotograficzna
1976, b.d., 36 fot.
41. Fotografie portretowe
B.d., l., 12 fot.
42. Materiały dotyczące zgonu, uroczystości żałobnych i pogrzebowych
Zawiadomienia o śmierci, mowa pogrzebowa, nekrologi, notatka pośmiertna,
rachunek, dokumentacja fotograficzna
1977, 1997, rkp., masz., kkp., druk, l., k. 38 + 19 fot.

IV. KORESPONDENCJA

43. Korespondencja wychodząca osoby i instytucje (B–Z i adresaci nieustaleni), adresy
korespondentów
1966–1977 i b.d., rkp., masz., druk, j. ang., franc., niem., pol., l., k. 117, zob. aneks 2
44. Korespondencja wpływająca osoby i instytucje (A–Z i nadawcy nieustaleni)
1965–1977 i b.d., rkp., masz., j. ang., franc., niem., pol., l., k. 185, zob. aneks 3

V. MATERIAŁY O TWÓRCY SPUŚCIZNY

45. Stanisław Borowski
Życiorysy, biogramy, fragmenty biogramów, notki biograficzne, wspomnienia
pośmiertne
Ok. 1977–1982 i b.d., rkp., masz., wydruk komp., druk, l. i sz., k. 175

46. Kazimierz Kruszką, *Borowski Stanisław (1921–1977)*
 Rusiński Władysław, *Profesor Stanisław Borowski jako historyk gospodarczy*,
 Topolski Jerzy, *Stanisław Borowski jako badacz dziejów Wielkopolski*
 Wierchosławski Stanisławski, *Działalność organizacyjno-naukowa i dydaktyczna Profesora Stanisława Borowskiego*,
 Wierchosławski Stanisław, *Profesor Stanisław Borowski jako statystyk i demograf*,
 Teksty opracowań i artykułów, streszczenia, korespondencja
 1980–2018, rkp., masz. z popr. rkp., kkp., j. ang., pol., l., k. 116
 Druk (poz. 1) *Statystycy polscy. Biogramy*, Warszawa 2018, s. 40–44.
 (poz. 2): „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 27–31
 (poz. 3): „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 33–47
 (poz. 4): „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 3–10
 (poz. 5): „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 43: 1981, z. 4, s. 11–25
47. Dorobek naukowy
 Opinie i oceny dorobku naukowego, charakterystyka działalności naukowej,
 dydaktyczno-wychowawczej, społeczno-organizacyjnej i redakcyjnej, ocena pracy
 1977–1989 i b.d., rkp., masz., l., k. 44

VI. MATERIAŁY RODZINNE

48. Anna Borowska – matka
 Zdzisława Borowska z Pankowskich – żona
 Notatka w sprawie przyznania renty nadzwyczajnej matce, nekrolog żony,
 korespondencja
 1977, 1991, rkp., masz., druk, l., k. 8

VII. MATERIAŁY OSÓB OBCYCH

49. *Zmiany w przyroście naturalnym w Polsce w latach 1955–1960*
 Plany badań, sprawozdania, kontrola opracowania statystycznego, kwestionariusze i instrukcje, tablice statystyczne, objaśnienia do kodu klasyfikacyjnego, schematy klasyfikacyjne, tablice robocze, tablice wynikowe, plan obserwacji statystycznej, wykresy, korespondencja
 Po 1960, rkp., l., k. 75
50. Gębał Barbara: *Czynniki społeczne i demograficzne określające wielkość wybranych rodzin trójmiasta*
 Tekst pracy magisterskiej napisanej pod kierunkiem S. B.
 1969, rkp., masz., l., k. 77
51. Mierzejewski T.: *Projekt sposobu pobudzenia i zapewnienia znacznej rozrodczości i dzietności naszego społeczeństwa*
 Tekst przygotowany na Zjazd Demografów, korespondencja wpływająca
 1973, rkp., masz., l., k. 31

52. Herer Wiktor i Sadowski Władysław: *Migracja rolnicza i planowe sterowanie zmianami zatrudnienia w sektorze pozarolniczym*
Tekst recenzji autorstwa Bolesława Maja
1975, rkp., masz., l., k. 9
Druk: „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej”, 2/1975
53. *Uzasadnienie interwencji demograficznej* (tłumaczył Leopold Osadnik)
Tekst
1976, rkp., l., k. 38
54. Korespondencja osób obcych
Beyer G. do Korčak Jaromir, Berent Jerzy do Coale Ansley J., Gruchman Bogdan do nieustalonego adresata
1974–1977, rkp., masz., j. ang., franc., niem., l., k. 4

VIII. ZAŁĄCZNIKI

55. *Rozwój mechanizacji pracy w rolnictwie Wielkopolski w latach 1823–1890*
Rola statystyki ekonomicznej w badaniach nad rozwojem gospodarki wiejskiej
Współzależność migracji i reprodukcji ludności
Les ressources de la main-d'oeuvre dans les exploitations paysannes sur les terres polonaises annexes a la Prusse, après le partage de la Pologne dans les années 1810–1910.
Factors and spatial differentiation of population reproduction in Poland
Druki, nadbitki
1957–1977, druk, j. ang., franc., pol., ros., l. i sz., k. 98
Druk (poz. 1): Poznań 1957 [nadbitka z: „Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych”, T. XVIII: 1956, s. 131–238]
(poz. 2): „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej”, R. XIV: 1966, nr 1, s. 3–20
(poz. 3): „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. 36: 1974, z. 4, s. 189–208
(poz. 4): „Studia Historiae Oeconomicae”, Vol. 10: 1975, s. 145–151
(poz. 5): Warszawa 1977

ANEKS 1

J. 35. Prace magisterskie i dyplomowe (B–W)

Prace magisterskie:

1. Burkot Władysława, *Statystyczna identyfikacja czynników określających poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych w środowisku miejskim (na przykładzie sklepów ogólnospożywczych WSS „Społem” w Poznaniu)* (1972)
2. Cieślak Wanda, *Współzależność kosztów i obrotu towarowego w przedsiębiorstwie handlu detalicznego* (b.d.)
3. Doszchenko Genowefa, *Wpływ kosztów handlowych na rentowność sieci detalicznej w środowisku miejskim* (b.d.)
4. Dziembowska Maria, *Współzależność kosztów i obrotu towarowego w przedsiębiorstwie handlu hurtowego* (b.d.)

5. Gill Danuta, *Współzależność kosztów i obrotu towarowego w przedsiębiorstwie handlu detalicznego (na przykładzie PP. Foto-Optyka w Poznaniu)* (1971)
6. Głowinkowski Henryk, *Struktura branżowa sieci sklepów handlu detalicznego w Polsce w świetle spisu z 1967 r.* (1970)
7. Gralak Halina, *Współzależność kosztów i obrotu towarowego w przedsiębiorstwie handlu detalicznego (na przykładzie MHD Art. Spożywczy, Poznań-Północ)* (1970)
8. Haniecki Roman, *Wykresy Gantta jako narzędzie kontroli w przedsiębiorstwie przemysłowym* (1968)
9. Klemke Maria, *Statystyczna identyfikacja czynników determinujących poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych branży meblarskiej* (b.d.)
10. Kowalska Janina, *Statystyczne spisy zjawisk gospodarczych w ZSRR* (1969)
11. Kubiak Wanda, *Statystyczna identyfikacja czynników określających poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych w środowisku miejskim* (1972)
12. Kucharska-Janowska Helena, *Identyfikacja czynników determinujących poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych* (1972)
13. Kurnatowska Bogumiła, *Współzależność kosztów i obrotu towarowego w Przedsiębiorstwie Handlu Hurtowego na przykładzie Hurtowni WPHS w Poznaniu* (b.d.)
14. Kuszczak Anna, *Statystyczna identyfikacja czynników określających poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych w środowisku miejskim* (1972)
15. Miazga Barbara, *Statystyczne identyfikacje czynników określających poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych w środowisku miejskim (na przykładzie sieci sklepów WSS „Społem” w Poznaniu w 1970 r.)* (1972)
16. Niewinowski Janusz, *Metody analizy wahań sezonowych w przedsiębiorstwie handlu detalicznego na przykładzie WZSP Spółdzielczego Przedsiębiorstwa Handlu w Poznaniu* (1970)
17. Ślachetka Maria, *Wielkość rodziny w opinii młodzieży w wieku matrymonialnym* (1970)
18. Tomaszewska Ewa, *Metody analizy porównawczej wyników ekonomicznych przedsiębiorstw handlu detalicznego (na przykładzie powszechnych domów towarowych w Polsce)* (1970)
19. Wereszyńska Teresa, *Statystyczna identyfikacja czynników określających poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych w środowisku miejskim (na przykładzie sklepów Miejskiego Handlu Detalicznego Artykułami Codziennego Użytku w Gorzowie Wlkp. w latach 1970–71)* (1973)
20. Widzińska Barbara, *Statystyczna identyfikacja czynników określających poziom i strukturę kosztów sklepów detalicznych w środowisku miejskim* (1973)

Prace dyplomowe:

1. Bartkowiak Zbigniew, *Analiza tendencji rozwojowych podstawowych kategorii przestępstw w województwie zielonogórskim w latach 1952-1972 (na tle zmian w systemie informacji statystyki kryminalnej)* (1973)
2. Grykowski Jerzy, *Rozwój demograficzny powiatu sulechowskiego w latach 1950-1977 oraz czynniki społeczno-ekonomiczne i demograficzne określające wielkość wybranych rodzin miasta Sulechowa*

3. Kuroczycki Brunon, *Wykresy Gantta w zarządzaniu i kierowaniu przedsiębiorstwem przemysłowym* (1975)
4. Pokrowicz Czesław, *Analiza tendencji rozwojowych nakładów inwestycyjnych w obrocie towarowym w Polsce w okresie powojennym* (1972)
5. Wawrzyniak Jan, *Zastosowanie wykresów Fantta w kierowaniu i zarządzaniu przedsiębiorstwem handlowym* (1971)
6. Wolański Zdzisław, *Struktura przestrzenna handlu detalicznego w województwie zielonogórskim w świetle wyników spisu handlowego w 1966 roku* (1973)

ANEKS 2

J. 43. Korespondencja wychodząca osoby i instytucje (B–Z i adresaci nieustaleni)

Blayo Yves	1976	l. 1
Burkhardt Felix	1966–1973	l. 7 + zał.
Burkhardt-Osadnik Lucie	1966, 1974	l. 1 + zał.
Calot Gérard	1976, 1977	l. 4
Chołaj Henryk	b.d.	l. 1 + zał.
Daville Jean Claude	1977	l. 1
Dupâquier Jacques	1977	l. 3
Godefroy Jan	1975	l. 1
Houdaulle T.	1976	l. 1
Kawalec Wincenty	1971	l. 1
Lebrun Marc	1977	l. 4
Leridon Henri	1977	l. 1
Markiewicz Władysław	1976–1977	l. 3
Namysłowski Marian	1975	l. 1
Nemeskéri Janos	1977	l. 2
Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne	1965	l. 1
Placówka Konsularna Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej	1977	l. 1
Polskie Władze Konsularne	1977	l. 1
Remiche Bruno	1977	l. 1
Roussel Louis	1977	l. 1
Rückert Gerd-Rüdiger	1977	l. 1
Schubnell Herman	1975	l. 1
Secomski Kazimierz	1976	l. 1 + 3 zał.
Szabady Egon	1976	l. 1
Valkovics Emil	1977	l. 1
Wunsch Guillaume	1973	l. 1
Ziętarski Władysław	1975	l. 1
Adresaci nieustaleni	1966–1977 i b.d.	l. 10

ANEKS 3

J. 44. Korespondencja wpływająca osoby i instytucje (A–Z i nadawcy nieustaleni)

Armengaud André	1977	l. 1
Bickel Wilhelm	1973	l. 1
Calot Gérard	1977	l. 1
Chrapowicki T.	1976	l. 1 + zał.
Chrempiński Stanisław	1973–1975 i b.d.	l. 1 + zał.
Cieślak Maria	1969, 1975	l. 1
Collège St. Albert – Heverlee	1973	l. 1
Comité International de Coordination des Recherches Nationales en Démographie	1973	l. 1 + zał.
Conseil International des Sciences Sociales Centre Européen de Coordination de Recherche et de Documentation en Sciences Sociales	1977	l. 1
Czermak Hans	1975–1977	l. 5 + zał.
Dupâquier Jacques	1971–1977	l. 4
Dzienio Kazimierz	1970	l. 1
Główny Urząd Statystyczny – Departament Badań Demograficznych i Społecznych	1977	l. 1
Góra Barbara	1968	l. 1
Halpern Leslie	1973	l. 1 + zał.
Hanslówka Harald	b.d.	l. 1
Hecht Jacqueline	1973	l. 1
Henry L.	1973	l. 1
Holzer Jerzy	1977	l. 2 + zał.
Horvath R.A.	1973	l. 1
Houdaille T.	1977	l. 1
Institut National d'Études Démographiques	1973–1977	l. 8
Kamińska Barbara	1971	l. 1
Katholieke Hogeschool Tilburg	1975	l. 1
Kintz Jean-Pierre	1973, 1977, b.d.	l. 3
Konopacki Maciej	1977	l. 1
Kumor Bolesław ks.	1975	l. 1
Laslett Peter	1970, 1971	l. 2
Leridon Henri	1973	l. 1
Ładogórski Tadeusz	b.d.	l. 1
Mann Eduard	1973	l. 1
Marchand Pierre	1973	l. 1 + zał.
Martuszek	1977	l. 1
Matthiessen P. C.	1975	l. 1
Muzalewscy	b.d.	l. 1
Neale Watson Academic Publications. Inc.	1976	l. 1
Nemeskéri Janos	1976–1977	l. 2

Ośrodek Badań Naukowych w Białymstoku	1973	l. 1
Otto C.	1969, 1975	l. 2
Polaszewski Leon	1976	l. 1
Population Association of America	1973–1977	l. 3 + zał.
Pysz Piotr	1976	l. 1
Rodwin Lloyd	1977	l. 1
Rollef Edward	1971	l. 1
Rousel	b.d.	l. 1
Rupp S.	b.d.	l. 1
Strybuć Bronisław	1977	l. 2
Szabady Egon	1976	l. 1
Tinbergen Jan	1977	l. 1
Tintner Gerhard	1977	l. 1
Union Internationale pour l'Étude Scientifique de la Population / International Union for the Scientific Study of Population	1976–1977	l. 11 + zał.
Valkovics Emil	1975, 1977	l. 4
West Virginia University	1975	l. 1
Wolniakowski Elizabeth	1971	l. 1
World Health Organization	1973, 1977	l. 2
Zakrzewski Zbigniew	1977	l. 1 + zał.
Zastępca Przewodniczącego Komisji Planowania	1974	l. 2
Nadawcy nieustaleni	1965–1977	l. 3